

Geachte Toehoorders,

Er is mij gevraagd het werk van Hans Jansen voor het Simon Wiesenthal Instituut te Brussel, genoemd naar zijn persoonlijke vriend Simon Wiesenthal, toe te lichten. Dit zal ik met veel plezier en eerbied trachten te doen. Hans gaf in het SWIB sinds 2001 colleges over de plaats van het Jodendom binnen de grote filosofische systemen en over de globalisering en de islamisering van het Europese antisemitisme.

We kunnen ons afvragen wat Hans bewoog om zich te verdiepen in de problematiek van het Joodse volk, dat doorheen de geschiedenis voortdurend gehaat en vervolgd werd. Ik ben ervan overtuigd dat een diep rechtvaardigheidsgevoel en zijn uitgesproken zoektocht naar feitenkennis, hij was tenslotte een historicus, de motor was van zijn onverdroten studie naar de oorzaken en gevolgen van Jodenhaat en antisemitisme.

De manier van werken van Hans met ons, was steeds dezelfde: Hans gaf colleges, wij lazen teksten, vertaalden artikels en boeken over het onderwerp, en trachtten verklaringen en conclusies te formuleren. Het is onbegonnen werk om alle resultaten en realisaties van zijn en ons werk op te sommen, maar toch wil ik hier enkele belangrijke boeken en publicaties, waar onze colleges zich uiteindelijk, na grondige en intensieve, en historisch verantwoorde studie in uitmondde, expliciet vermelden.

In 2001 publiceerde Hans een studie over de humanist Erasmus met als titel: **“Het protest van Erasmus tegen de renaissance van Hebreeuwse literatuur”**. Als gevolg van de renaissance van het hebreuws en de hebreeuwse literatuur zag Erasmus in zijn tijd een nieuwe golf van joodsheid opkomen, die het christendom in Europa volledig zou kunnen wegvegen. Omwille van de overleving van het christendom moest hiertegen een dam worden opgeworpen. Volgens Erasmus was het een kwestie van to be or not to be **voor het christendom**. Hieruit blijkt dat Erasmus zeker geen vriend van de Joden en het jodendom was.

In 2005 schreef Hans het essay **"Onderwijs van de Palestijnse Autoriteit moedigt aan tot heilige oorlog tegen Israël"**. Dit essay was bestemd voor de

politieke en geestelijke leiders van Europa, en werd in Engelse vertaling uitgedeeld aan de parlementsleden van de Europese Gemeenschap.

In 2006 publiceerde hij het boek "**Van Jodenhaat naar Zelfmoordterrorisme**". Hierin beschrijft Hans hoe nooit eerder in de geschiedenis van de mensheid de Arabische wereld **de Jood en zijn land** in honderden krantenartikels, dag in, dag uit, zo zwart gemaakt heeft als nu.

Verder in mijn lezing zal ik het ook nog hebben over het laatste boek van Hans, gepubliceerd in 2015: "**Waarom mag Israël niet bestaan in het Midden-Oosten?**".

Het volledige werk van Hans hier beschrijven kan onmogelijk binnen dit tijdsbestek, het zou bovendien saai overkomen. Daarom zal ik hier liever enkele specifieke thema's verder uitwerken.

Toen de immense tragiek van de Shoah begon door te dringen, was er medeleven met het enorme onrecht dat de Joden in Europa was aangedaan. Maar toch was het antisemitisme nog niet uitgeroeid.

Er is de laatste jaren een revival van antisemitisme: na een halve eeuw onderwijs in de Shoah en interreligieuze dialoog en verklaringen van kerken wereldwijd waarin Jodenhaat veroordeeld wordt, vele musea en tentoonstellingen over de Shoah, gedenktekens, films, duizenden cursussen over antisemitisme, talloze boeken om de oorzaken van de genocide op 6 miljoen Joden **op het spoor te komen en tijdgenoten in te prenten: never again!!**

Toch vond de revival van een virulent antisemitisme hierna plaats. Wat had men nog meer kunnen doen?

Antisemitisme bestaat in vele delen van de wereld: Midden Oosten, Afrika, Zuid Oost Azië, Amerika en het is in Europa sinds de jaren van de Shoah spijtig genoeg niet meer zo virulent aanwezig geweest. Men spreekt terecht niet alleen van een **Islamisering van het Europees antisemitisme** maar ook van de **globalisering ervan**.

Wat is antisemitisme en hoe evolueerde anti-judaïsme naar antisemitisme:

In de eeuw van de verlichting, de 19e eeuw, (de eeuw van emancipatie, van de Franse Revolutie, van de seculiere nationale staten) geloofde men dat de vooroordelen door de ratio zouden uitsterven, en niet in het minst de eeuwenoude christelijke vooroordelen tegen het Jodendom en de Joden. Maar dat gebeurde helemaal niet. Integendeel, het religieuze anti-Judaïsme veranderde in een racistische vorm van Jodenhaat, nl. antisemitisme (dit woord werd voor het eerst gebruikt door Wilhelm Marr in 1879).

Waarom is de racistische vorm van Jodenhaat zoveel gevaarlijker dan het anti-judaïsme van de vorige eeuw? In het anti-judaïsme worden Joden gehaat om wat ze geloven of om hun levenswijze, terwijl in het antisemitisme de Joden gehaat worden om wat ze zijn. Een religie kan men elimineren door alle aanhangers van een bepaalde godsdienst met geweld te dwingen zich te bekeren, maar een ras kan alleen uitgeroeid worden door genocide. Het vernietigingsproces van de Nazi's kwam niet uit de lucht vallen, het was het hoogtepunt van een cyclische tendens. Deze tendens werd door anti-joodse bestuurders in de afgelopen eeuwen in verschillende fasen verwezenlijkt:

Hans Jansen onderscheidt 3 fasen:

- Fase 1: Zendelingen van het christendom zeiden: jullie joden hebben niet het recht om onder ons te leven als Joden. (bekering)
- Fase 2: De wereldse heersers die erop volgden beweerden: jullie hebben niet het recht om onder ons te leven. (verbanning)
- Fase 3: De Duitse Nazi's hadden tenslotte bepaald: jullie Joden hebben niet het recht om te leven. (uitroeiing)

Vandaag zijn we getuige van een tweede grote wijziging in het antisemitisme: het verandert nu in **extreem antizionisme** (en alle Joden worden verondersteld zionist te zijn). **Israël wordt voorgesteld als het land van nieuwe Nazi's**.

Deze ontwikkeling in het Midden-Oosten heeft een lange voorgeschiedenis in Europa. Er wordt daarbij gebruik gemaakt van alle Middeleeuwse mythes en legenden (rituele moord, bloedsprookje, bronvergiftiging, Godsmoord, duivel op

arde) en verwijzingen naar de Protocollen van de Wijzen van Zion en het boek De Talmoedjude). Deze wijziging blijkt zeer kwaadaardig en demoniserend te werken. Want wat betekent dit antisemitisme in de praktijk? Alle afschuwelijke misdaden die antisemieten in het verleden gepleegd hadden (genocide, etnische zuivering, misdaden tegen de menselijkheid), worden nu aan de Joden en de staat Israël toegeschreven. Dit is één van de meest blasfemische omkeringen in de geschiedenis van 's werelds oudste vorm van haat. Hans Jansen en wij allen zijn diep geschokt omdat zeer weinig niet-Joden deze blasfemische omkering hebben herkend en veroordeeld. Bvb. Men zegt dat Joden nu zelf Nazi-praktijken gebruiken. Zulke uitspraken gaan er bij sommige bevolkingsgroepen en zelfs bij sommige politici, als zoete koek in.

Welke strategie hebben de Joden nu door de eeuwen heen ontwikkeld om hun vervolging te overleven?

Sinds de vernietiging van de eerste tempel in Jeruzalem, bijna 2600 jaar geleden, werden de Joden vervolgd. De Joden dachten dat ze in het christelijk Europa een veilig thuisland zouden krijgen, maar daar was geen sprake van. Waarom niet?

Omdat Joden geen christenen waren, ze waren verschillend, ze wilden zich niet assimileren, ze wilden zich niet laten bekeren. Ze vonden dat ze het recht hadden om anders te zijn. Het is daarom dat Joden bijna 1000 jaar in Europa vervolgd werden. Sinds de kruistochten werden nieuwe woorden aan de woordenschat van de mensheid toegevoegd: Godsmoordenaar, woekeraar, anti-judaïsme, getto, rituele moorden enz. enz. Talrijke beeldhouwwerken, gravures en schilderijen (Hans had er 260 afbeeldingen van verzameld en met ons besproken) en karikaturen (meer dan 200 afbeeldingen verzameld door Joël en Dan Kotek hebben we ook besproken) beeldden de Jood uit als **Godsmoordenaar en woekeraar** en oorzaak van alle onheil dat de mensheid kan overkomen.

Om in deze vijandige wereld te kunnen leven en overleven hebben de Joden, volgens Hans Jansen, 3 strategieën ontwikkeld:

- **1ste strategie: nl. trouw blijven aan de Joodse religie en tegelijkertijd een zegen zijn voor anderen**, m.a.w. bijdragen aan de ontwikkeling en vooruitgang van de Europese beschaving, zakenleven, kunst, wetenschap,

literatuur en filosofie, kortom ze droegen bij aan de spirituele erfenis van de mensheid, ondanks hun vervolging en verbanning. Vb: Sefardische Joden in Spanje vertaalden Arabische wetenschappelijke werken over geneeskunde, sterrenkunde en wiskunde in het latijn.

Deze strategie mislukte blijkbaar, want Joden hadden tot de 19e eeuw geen burgerrechten en misten wettelijke bescherming. Omdat de omstandigheden veranderden in de 19^e eeuw, ontwikkelde zich een nieuwe strategie.

- **2de strategie: Deze strategie ontwikkelde zich in de 19e eeuw als vrucht van de verlichting, de emancipatie en de geboorte van de seculiere nationale staat. Voor de eerste keer in de geschiedenis worden aan de Joden gelijke rechten als burgers aangeboden en verlichte Europeanen geloofden dat het licht van de ratio de eeuwenoude vooroordelen jegens de Joden zou overwinnen.** Zonder de bijdrage die de Joden tussen 1830 en 1930 hadden geleverd, zou de westerse cultuur duidelijk anders en armer zijn. Het is onmogelijk een beknopt overzicht te geven van het baanbrekend werk dat Joden als onderzoekers (vb: Einstein) (1879) en denkers (vb: Marx, Freud), of als economen en industriëlen in deze eeuw hebben verricht.

Maar ook de 2de strategie mislukte. Waarom? Omdat het optimisme van talrijke verlichte Joden en niet-Joden in Europa niet verwezenlijkt werd. De verlichte ratio bleek immers niet in staat om de eeuwenoude vooroordelen met betrekking tot de Joden uit de weg te ruimen. Het bleek een illusie dat de Jodenhaat eindelijk zou verdwijnen. De mislukking van de 2de strategie is één van de afschuwelijkste hoofdstukken uit de geschiedenis van Europa. En paradoxaal genoeg hebben bijna alle zogenaamde verlichte filosofen uit de 19e en 20e eeuw aan deze mislukking een grote bijdrage geleverd. Ik vernoem enkele grote namen:

- Voltaire, en dan de Duitse filosofen Kant, Hegel, Fichte, Feuerbach, Schiller, Schopenhauer, Marx, Nietzsche en Heidegger.

- De Franse filosoof André Glucksman schrijft in zijn boek " Les Maitres Penseurs"(1977): "Er is maar één duidelijk band van alle meesterdenkers, de grote verlichte filosofen, met het Nazisme: en dat is: hun Jodenhaat.

Hun denkbeelden, niet zo vulgair, maar subtieler en verfijnder, reisden de ganse wereld rond!

- De Jodenhaat van de "goot" is niet het ergste geweest, er zijn veel "hogere" bronnen van Jodenhaat geweest, en de anti-joodse inspiratie van **bovenaf** wordt volgens de joodse historicus Poliakov na 1945 systematisch uit onze cultuurhistorische retrospectieve zelfkennis weggemoffeld, verstopt en ontkend; het is blijkbaar taboe!

- **In de grote filosofische systemen van de verlichte filosofen worden de eeuwenoude vooroordelen omtrent Joden verwerkt.** De verlichte meesterdenkers in Duitsland breken niet met de lange anti-joodse traditie in Europa. Integendeel, ze krijgen nu een wetenschappelijke fundering. We hebben de denkbeelden van al deze filosofen met Hans bestudeerd. Door tijdsgebrek kan ik spijtig hier niet verder op ingaan.

Aldus beseften de Joden na het mislukken van de 2de strategie, die zelfs de beroemde filosofen niet kon overtuigen, dat ze noodgedwongen moesten overgaan tot een derde strategie.

- **De 3e strategie was het zionisme:**

In 1882 schreef de **geassimileerde Russische arts Leo Pinsker**, na de grote Russische pogrom van 1881, een beroemd geworden brochure "Zelfemancipatie. Oproep aan zijn mede - Joden door een Russische Jood." De brochure bevatte twaalf stellingen, gericht aan de Joden, ik ga ze niet allemaal opsommen. Hij benoemde daarin de problemen van het joodse volk en besloot dat de enige oplossing **het scheppen van een joodse natie was, van een volk op eigen grond en bodem.**

- **In 1895 hoorde Theodor Herzl, een Weense journalist, toen hij artikelen schreef over het Dreyfuss-proces, de menigte in de straten van Parijs schreeuwen: "A mort les Juifs!".** Nochtans werd Frankrijk in het begin van de 20e eeuw beschouwd als het meest beschaafde land van Europa, het thuisland van de revolutie en de geboorteplaats van de verklaring van de rechten van de mens en de burger. Maar toen Herzl dit hoorde roepen, uitgerekend in de straten van Parijs, besepte hij dat Europa niet langer veilig was voor de Joden.
- **In 1896 publiceerde Herzl zijn belangrijk boek "Der Judenstat" dat**

aan de basis lag van het zionisme nl. de Joodse bevrijdingsbeweging. Hij schreef: "We hebben eerlijk geprobeerd op te gaan in de omringende volksgemeenschap in Europa en we hebben slechts het geloof van onze voorvaders behouden. Men staat het niet toe. Tevergeefs waren we trouwe patriotten en meer". Hij voegde eraan toe "Ik denk niet dat we met rust zullen gelaten worden".

- En zo gebeurde het dat, omdat de nationale staten van Europa geen plaats hadden voor de Joden, dat de Joden, zoals elk volk, hun eigen staat moesten zien te krijgen.

Deze 3e strategie mag niet mislukken: het gaat om het to be or not to be voor het Joodse volk.

- De periode die voorafging aan de oprichting van de Joodse staat was zeer woelig. Belangrijke data waren:
- 1916: grenzen van de opdeling van het Midden-Oosten door geheime onderhandelingen door Sykes-Picot verdrag. Palestina behoort tot het Britse Mandaat Gebied.
- 1917: Balfour Declaration betekent oprichting Joods Nationaal Tehuis in Palestina voor de Joden.
- 1920: Conferentie van San Remo: betekent bekrachtiging van de Balfour Declaration.
- 1922: 77% van het grondgebied Palestina wordt afgesplitst en wordt Trans Jordanië. (later Jordanië)
- Gedurende de 28 jaar dat de Britten de baas waren in Palestina ageerden de Arabieren tegen de snel toenemende Joodse immigratie. Joodse nederzettingen werden o.a. aangevallen.
- 1937: De Britse Peel Commissie stelt een eerste verdeling voor waarbij Palestina verdeeld wordt in joodse en Arabische gebieden. Dit voorstel werd verworpen door de Arabieren.
- 1939: 2de voorstel: The White Paper werd verworpen door de Joden - gezien als een breuk met de afspraken van de Balfour Declaration en wegens de sterk afgeremde Joodse immigratie. Achteraf betekende de door de Britten beperkte Joodse immigratie het doodvonnis voor vele Joodse vluchtelingen tijdens het nazi-

regime.

- De man die vanaf 1920 een zeer nationalistische en agressieve rol in die hele periode vóór de onafhankelijkheid van Israël heeft gespeeld is de Arabier Amin al-Husseini, de Groot-mufti van Jeruzalem, die bovendien Hitler adoreerde, een actief collaborateur van het Naziregime was in WOII en actief het Midden-Oosten overspoelde met Jodenhaat door zijn radiouitzendingen tijdens WOII. Hans en wij allen hebben dit zeer uitgebreid onderzocht.
- Uiteindelijk zal het zionisme (de terugkeer naar Zion, de terugkeer naar het voor de Joden Heilig Land) in 1948 leiden naar de oprichting van de Joodse staat Israël.
- Deze staat wordt na 70 jaar nu nog steeds heftig gecontesteerd door de meeste moslimlanden uit de regio en ook nog ver daarbuiten.
Waarom?
- Als antwoord publiceerde Hans in 2015 zijn boek “Waarom mag Israël niet bestaan in het Midden-Oosten?”. Het belangrijkste thema van dit boek is dat gans Palestina Heilig moslimland is.
- Het begint in het jaar 629 in de Joodse stad Khaybar (bij Medina), waar Mohammed na de verovering van de stad, verklaarde dat het veroverde land aan Allah en zijn gezondenen toebehoort.
- In moslimkringen in het Midden-Oosten is het communis opinio dat de wereldwijde moslimgemeenschap (de Umma) bijna als dogma heeft aangenomen, dat Palestina sinds 638 het onvervreembare eigendom is geworden van de wereldwijde moslimgemeenschap.
- Dit is ook nu nog altijd de kern van het Palestijns-Israëliisch conflict. In feite is het een religieus conflict waarover niet kan onderhandeld worden. nl. moslimland mag niet in vreemde en zeker niet in joodse handen komen.
- Deze claim wordt heden ten dage nog volmondig onderschreven door Mahmoed Abbas, de Mufti van de Palestijnse Autoriteit en door het Hamas Charter.

- Maar anderzijds bewees een andere uitgebreide en goed gedocumenteerde studie van Yitzak Reiter, dat het huidig islamitisch betoog, nl. dat Palestina in zijn geheel Heilig Land is, in feite een politieke mythe is. Dit betekent dat het conflict niet religieus zou zijn en dus wel oplosbaar door onderhandelingen. Deze conclusie gaf Hans en ook ons een bescheiden en voorzichtige hoop. Dit was, even terzijde, onze laatste studieopdracht in 2018.

Ik keer nu even terug naar de periode van de 7de eeuw ten tijde van de islamitische veroveringen. De overwonnenen, waaronder christenen en joden, (de volkeren van het Boek) werden **tweedereangsburgers, dhimmi's genoemd**. Ze mochten daar leven als onderworpenen en ze werden beschermd indien ze een koptgeld (jitzia) betaalden. D.i. het traditioneel beeld van de joden in de islam. De Koran zegt immers dat het de bestemming van de Joden is van te leven in vernedering en ellende.

- Dit verklaart waarom de oprichting van de soevereine staat Israël in 1948 door de Arabische bevolking ervaren werd, alsof ze vernederd werden door de zegevierende Jood die een staat sticht in het hart van de Arabische wereld. Voor hen is dit onmogelijk te rijmen met het traditionele beeld van de machteloze jood die in ellende en vernedering eeuwenlang als dhimmi in het Midden-Oosten moest leven.
- Het Arabische volk zal de zionistische staat nooit kunnen tolereren. Israël is in het Midden-Oosten voor hen een kankergezweel. **Dus moet Israël verdwijnen.**
- Welke middelen gebruiken ze hiervoor? Onvervalste anti-Israëliëse Propaganda op alle gebied:
  - Men spreekt van Jodenhaat en zelfmoordterrorisme.
  - Het zelfde verhaal als in Europa; dezelfde woordenschat wordt in de media gebruikt in alle landen van het Midden-Oosten, dezelfde demonisering van het Joodse volk, dezelfde kwaadaardige fantasieën en karikaturen, dezelfde Europese mythes en legenden (Hans heeft zo 1325 cartoons gedigitaliseerd als **bijlage** aan zijn boek “Van Jodenhaat naar Zelfmoordterrorisme”).

- Geen sprake meer van een kruistocht zoals in Europa, maar van een Jihad door Moslims.
- Moslims vinden ook, zoals de bewoners van Europa, dat de Joden geen bestaansrecht hebben en geen recht op een veilig thuis.
- We hebben hieruit zeer veel geleerd met de hulp van PMW (Palestinian Media Watch) waarvan 2 medewerkers nl. Itamar Marcus en Nan Jacques Zilberdik vele jaren hun observatie van het reilen en zeilen van de Palestijnse media en het Palestijnse leven aan Hans hebben overgemaakt in een Engelse vertaling.
- Vooral **het onderwijs van de Palestijnse jeugd**, die toch de toekomst van het Palestijnse volk uitmaakt, baarde Hans veel zorgen: de jeugd wordt o.a. opgeroepen om martelaar (Shahid) te worden. Volgens hun leerboeken bestaat Israël niet. Er wordt hen (zelfs aan kleuters) geleerd dat Israël moet vernietigd worden in een heilige oorlog.
- Elke moslim moet bereid zijn om te doden en gedood te worden, zijn lijf en leden te offeren voor de zaak van Allah met de belofte van het Paradijs.
- Er bestaat een grote consensus tussen de Palestijnse wetenschappers, hoogleraren, politici, imams, juristen, journalisten en columnisten, cartoonisten, makers van radio- en televisieprogramma's als het gaat om de uiteindelijke verdwijning van de staat Israël.

De toekomst zal moeten uitwijzen of deze derde strategie, nl. dat het Joodse volk dat nu een eigen staat en land heeft, zal kunnen standhouden te midden van het onrustige en vijandige Midden-Oosten.

Dit mag de mensheid en in het bijzonder de wereldlijke geestelijke en politieke leiders niet onverschillig laten. **De onverschilligheid is het meest verraderlijke van alle gevaren.**

Laat er geen misverstand over bestaan: onverschilligheid in het aangezicht van het kwaad, betekent berusting in het kwaad zelf, medeplichtigheid aan het kwaad.

Daarom ook schreef Hans Jansen in 2015 dit boek "Waarom mag Israël niet bestaan in het Midden-Oosten"

In 1986, bij de overhandiging van de Nobelprijs voor de Vrede zei Elie Wiesel:

“Israël is het enige land ter wereld waarvan het bestaan zelf wordt bedreigd. Handelen is het enige middel tegen de onverschilligheid.”

Inderdaad, de genocide op 6 miljoen joden kon niet enkel gebeuren als gevolg van een ideologie van haat en vijandschap, maar ook vanwege een verregaande onverschilligheid. Er waren drie rollen in de tragedie van de tweede wereldoorlog: de moordenaar, het slachtoffer en de toeschouwer, en zonder de onverschilligheid van de toeschouwer zou de moordenaar nooit zoveel slachtoffers hebben gemaakt.

Dit was de motivatie en de bekommernis van Hans Jansen. Hans was tot aan zijn overlijden nog zeer intens bezig met deze materie, wat gezien zijn leeftijd bewonderenswaardig was.

Nog zo gedreven opgaan in zijn wetenschappelijk werk en zijn enthousiasme overbrengen op zijn medewerkers, uitgevers, sympathisanten en zelfs tegenstanders, was zijn grote verdienste. Hij laat een grote leemte na en we kunnen alleen maar hopen dat zijn werk in de toekomst wordt voortgezet.

Ik dank U allen voor uw aandacht